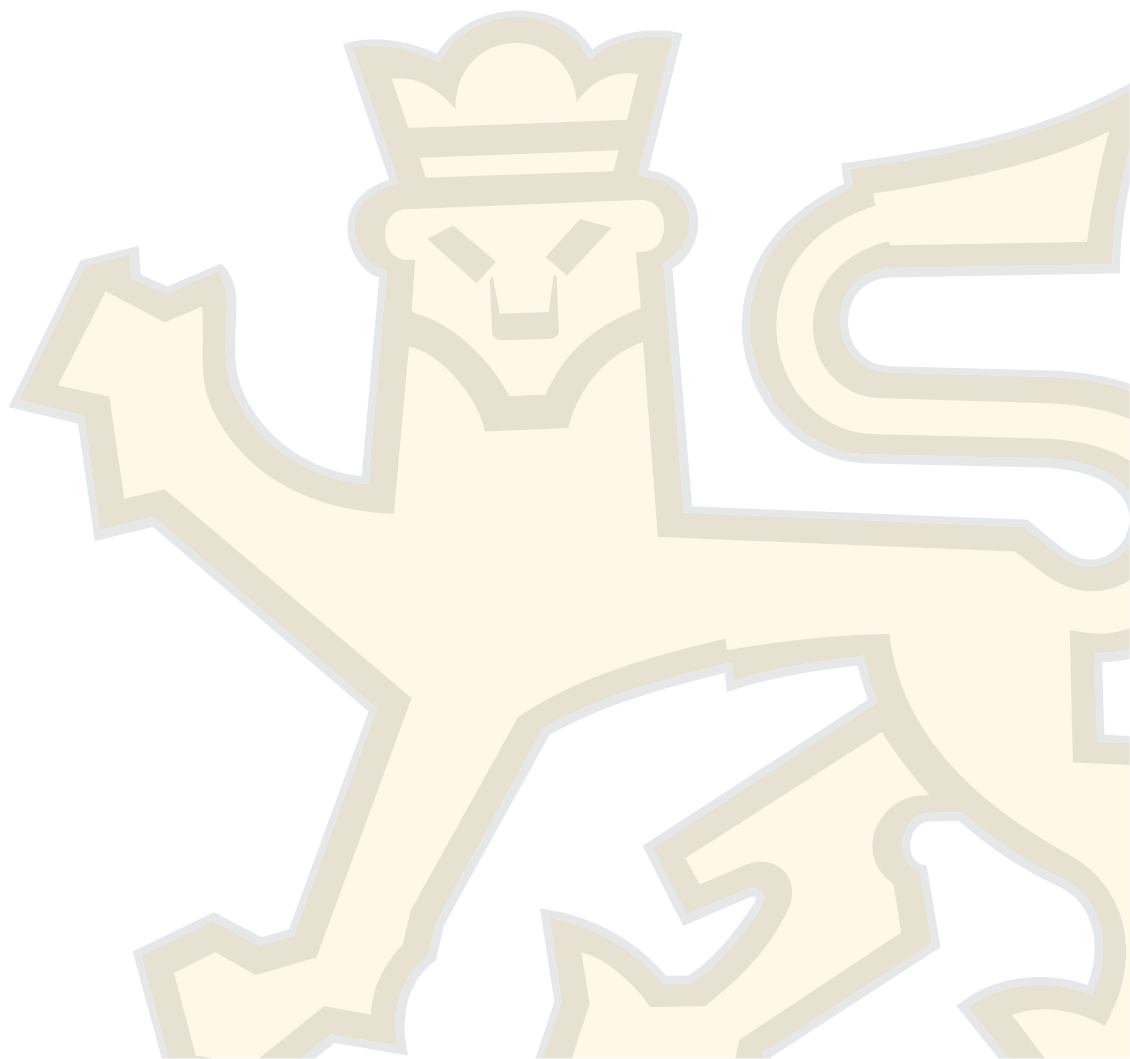

Riktlinjer för arkitektur och gestaltungsfrågor

i Uppsala kommun

Ett normerande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om den
14 december 2016

Inledning

Arkitekturen i Uppsala ska kännetecknas av hög kvalitet och väl genomtänkt förhållningssätt. Den byggda miljön ska utformas utifrån väl definierade arkitektoniska visioner. Byggnader, gator, parker och torg ses i sitt sammanhang och utformas med ett tydligt förhållningssätt till den mänskliga skalan.

Syfte

För att Uppsala ska växa till en levande, hållbar och vacker stad för alla behövs en samlad vilja och ambitionsnivå för arkitektur och gestaltungsfrågor. Uppsala kommuns arkitekturpolicy syftar till att ge alla aktörer en plattform för den arkitektoniskt kvalitativa stadsutvecklingen i Uppsala. Riktlinjen för arkitektur och gestaltungsfrågor ger metoder och verktyg för att uppnå god arkitektur och på så sätt möjliggöra att policyns intentioner nås.

Omfattning

Riktlinjen ska användas vid samtliga stadsbyggnadsprojekt av samtliga berörda aktörer.

Metodstöd för huvudbegrepp

Nedan ges frågeställningar som metodstöd för att säkerställa kvalitet i den byggda miljön utifrån Arkitektur Uppsalas sju begrepp.

Sammanhang

Allt i den byggda miljön ingår i en helhet och ska alltid ses i hela sitt sammanhang, hur det samspelar med både Uppsala i stort och med den direkta närmiljön.

Hur gör vi?

- Hur ser sammanhanget och omgivningen ut? I det lilla och i det stora.
- Vilka kvaliteter finns och hur samspelar de med nytt projekt?
- Vilka nya mervärden tillförs?
- Påverkas folkliv och flöden? Hur?

Skala

Målet att skapa en levande och varierad miljö kan hanteras med att arbeta med skala i både höjd, bredd och djup.

Hur gör vi?

- Vilka skalförhållanden finns på plats?
- Hur fungerar den föreslagna skalan i sammanhanget?
- Hur hanteras helhet och detaljer? Vilka värden tillförs?
- Hur hanteras balansen mellan täthet och ljus?
- Hur är förhållandet mellan hushöjd och gårdsstorlek?

Grönt

I en tätare och växande stad är grönskan ett likvärdigt element i stadsbyggandet och det är viktigt att man utformar gröna miljöer, stora som små, med hög kvalitet och med långsiktigt hållbarhet.

Hur gör vi?

- Vilka gröna värden tillförs?
- Hur knyts det an till befintliga grönstråk?
- Hur säkerställs kvaliteten i de gröna vistelseytorna?
- Hur klarar de gröna miljöerna slitage över tid?

Befintliga värden

Att bevara byggnader, träd och karaktärsmiljöer ger avläsbara årsringar samt en varierad utformning och en blandad användning.

Hur gör vi?

- Vilka befintliga kvaliteter kan behållas?
- Hur kan de utvecklas?
- Har trädinventering gjorts? Slutsats av den?
- Vilka delar av befintlig miljö kan berika helheten?

God livsmiljö

I Uppsala ska goda, trygga och attraktiva miljöer skapas. All arkitektur syftar till att skapa trygg, upplevelserik och stimulerande miljö för oss. Kommunen ska agera som förebild vid utformning av egna byggnader, skolmiljöer och offentliga rum.

Hur gör vi?

- Hur bidrar projektet till en god livsmiljö?
- Hur utformas närmiljö och vistelseytor till attraktiva och trygga platser?
- Hur tillgodoses de mänskliga behoven i livets alla skeden och för alla?
- Hur möjliggör arkitekturen en aktiv, levande stadsmiljö?

Samverkan

Engagemang är avgörande för att nå en hög arkitektonisk kvalitet. Att via ökad samverkan arbeta tvärsektoriellt och över gränser skapar en lärande process som bidrar till gemensamma synsätt.

Hur gör vi?

- Kan tidiga workshops användas för att ta fram gemensam målbild?
- Hur kan flera aktörer bidra med kunskap i projektet?
- Vilka metoder för information och förankring av projektet används?
- Gestaltungs- och kvalitetsprogram kan utgöra gemensam bas för att säkra kvalitetsnivåer.

Tillgängligt

Ett levande och attraktivt Uppsala är en stad för alla. All byggd miljö i Uppsala, såväl privat som offentlig ska kännetecknas av en inkluderande gestaltning.

Hur gör vi?

- Hur bidrar arkitekturen till en tillgänglig, inkluderande miljö?
- Hur utformas de gemensamma platserna till trygga platser?
- Hur skapas en levande, upplevelserik miljö?
- Vilka faktorer bidrar till att skapa hållbara miljöer ur alla aspekter.

Verktyg för att uppnå god arkitektur**Tillfällig arkitektur**

Tillfällig arkitektur kan användas för att locka besökare till och pröva ny användning för en plats. Tillfälliga åtgärder är både kostnadseffektiva och tidsbesparande när det gäller att temporärt pröva en ny användning eller att under en begränsad tid sätta fokus på en plats eller ett event. Det är också ett bra verktyg att skapa intresse och öppna för dialog.

Tillfällig arkitektur kan innebära experiment med tillfälliga stadsrum, parker eller aktiviteter som kan bidra till social samhörighet och gemensam kunskap. Nya stadsdelar kan med utvärdering av temporära aktiviteter utveckla en egen urban identitet utifrån unika förutsättningar.

Temporära verksamheter och tillfällig användning av byggnader och tomter i väntan på fastighetsutveckling kan bidra till en värdeökning av områden.

Exempel på tillfälliga åtgärder är sommargångator där man utforskar vad som sker i en specifik miljö om utrymme för biltrafiken minskar. Små parker, stadsodling, utställningspaviljonger samt mötesplatser för medborgardialog är andra typer av temporära aktiviteter.

Testa

Utveckling, innovation och att testa nya lösningar ska vara en naturlig del i processerna kring den byggda miljön. För att kunna möta nya utmaningar i ett samhälle som hela tiden förändras samt i och med kända och förväntade klimatförändringar krävs en vidareutveckling av de verktyg vi har idag.

Byggandet måste anpassas till ett förändrat klimat och att dess miljöpåverkan minimeras. Det krävs hög ambitionsnivå för att testa och hitta nya lösningar som kombinerar god arkitektur och intressant miljöteknik med långsiktig hållbarhet i fokus. Sätt att utveckla det som byggs är att testa nya material och nya tekniker via livscykelanalyser, miljömanualer och miljömärkning för produkter. En variation av traditionellt byggande med andra former som exempelvis byggemenskap och självbyggeri är värt att prova.

Att testa nya processer och nya aktörer i nya konstellationer utvecklar branschen.

Tävlingar

En tävling ger en god genomlysning av ett projekt med ofta oväntade och nya perspektiv. Tävlingsformen ger maximalt utrymme för kreativa processer och ger djupgående kunskap om ett projekts förutsättningar och möjligheter. Att ha flera förslag att välja mellan och jämföra ger dessutom ett brett underlag för beslut och genomförande. Tävlingar kan även fungera utmärkt som underlag i debatt och dialog med beslutsfattare och medborgare.

Debatt och dialog

Debatt och dialog om behov, arkitektur, kvalitet och utförande tidigt i varje förändrings- och byggprocess ger en bra grund för lyckade och hållbara projekt. Debatt och dialog om arkitektur, kvalitet och gestaltning tidigt i processerna ger en bra grund till smidiga förlopp och goda, väl förankrade och genomförbara projekt.

Kommunens medborgardialog är ett viktigt inslag. Gestaltungs- och kvalitetsprogram som tas fram i dialog kan utgöra en gemensam bas för arkitektonisk kvalitet och kan vara en utgångspunkt i dialogen om arkitektoniska värden.

Markpolitik

Genom en medveten strategi för markanvisning skapas underlag för kvalitet och variation. Markpolitik som medför ett ökat antal olika byggherrar ger möjlighet till en blandning av bostadstyper, upplåtelseformer och öppnar för att olika stora aktörer kan få agera. Markanvisningar för pilotprojekt kan bli framgångsrika förebilder såväl för arkitektoniskt nyskapande, för hållbart byggande och mångfald i gestaltning.

Ansvar och spridning

Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för förvaltning och uppföljning av riktlinjen. Stadsarkitekten ansvarar för att implementera samt informera om gällande riktlinjer.

Uppföljning

Genom att följa upp genomförda stadsbyggnadsprojekt och åtgärder ökas kunskapen om vad som bidragit till god kvalitet eller vad som skulle kunna ha förbättrats eller gjorts annorlunda.

Med klara visioner om vad man vill uppnå är det lättare att följa upp om de hållit hela vägen och om projektets ursprungsidéer går att hitta i det färdiga resultatet. Gemensamma uppföljningar ska göras med alla inblandade och ger en bred kunskap om genomförandeprocessen och förståelse för vad som kan och ska vara förutsättningar i projekt.

Relaterade dokument

- Arkitektur Uppsala – arkitekturpolicy för Uppsala kommun
- Riktlinje för medborgardialog